

6.6.2015

Kopaničiarska muzika Martina Janšta nasleduje Petruchov hudobný odkaz. Peter Obuch z Centra tradičnej kultúry v Myjave (vľavo) a Martin Janšto st. (vpravo) porozprávajú o Petruchovom živote. Janšto vo svojom rozprávaní nezabúdal ani na ostatných hudobníkov v muzikách, ktorých tiež v krátkosti predstavil.

Ján Petrucha (1904 - 1985)

Aj ľudová hudba má svoje osobnosti a jednu z nich mohli prostredníctvom rozprávania spoznať aj návštevníci MFF Myjava 2015 v Mestečku MY-A-VY. Ján Petrucha bol samorast z Priepasného, ktorý si dokázal zobrať zo všetkého niečo a vytvárať vlastný štýl a pritom sa nijak hudobne neodkloniť od svojho regiónu. Tento rok uplynulo 111 rokov od jeho narodenia.

Nielen o jeho muzikantských schopnostiach, ale aj o jeho živote porozprávajú Martin Janšto st. a doplní ho aj Peter Obuch, pretože človeka treba vidieť komplexne a určite aj sám život má nezanedbateľný vplyv aj na hudobníka takého kalibru, akým bol Petrucha. Rodák z Priepasného bol kresťan v Košariskách a nekrstil ho nikto iný než otec Milana Rastislava Štefánika, Pavel. Keď bol malý, jeho mama skúšala šťastie aj za oceánom v Amerike, ale stálo ju to zdravie. V čase jej neprítomnosti mal na neho vplyv jeho starý otec, ktorý mu ako štvorročnému daroval prvé husličky a tie veru neostali len tak ležať na stole. Malý Janko si cibril cit na tomto strunovom nástroji a jeho zdokonaleniu pomohla aj pani učiteľka Ráthonyová. „Keď v ňom pobadala talent, naučila ho noty, čo bolo dosť výnimočné v mladom veku. Janko potom hrával na stupienku pred katedrou a predhrával spolužiakom melódie,“ prezradil pán Janšto, ktorý si o ňom pripravil prezentáciu v programe *Folklorná škola mravov stodoľa*.

Prvýkrát bol Janko hodný do vody, teda inými slovami odohral svoju prvú svadbu už ako chlapec. Nato začal hrávať v Šebestovej muzike z Podkylavy, čo pomohlo jeho muzikantskému rozletu. Po odchode Šebestu do Ameriky sa mu naskytla príležitosť kontrovať u priepasnianskeho primáša Jána Kolárika. Treba si uvedomiť, že každá muzika hrá svojsky, svojim charakteristickým štýlom. Ako vysvetlil Peter Obuch, kolárikovská hudba bola tvrdá kopaničiarska, mala zemitý ráz, čiže bolo pre ňu charakteristický sekany spôsob hry pri pomalých melódiach a práve to pochytal Petrucha od svojho veľkého učiteľa Kolárika, po ktorom neskôr prebral pozíciu primáša. Na hranie ho volali aj iní hudobníci, napríklad Samko Dudík. No svoje zručnosti čerpal aj od hudobníkov iného zamerania. Od cimbalistu Karla Kopasa pochytal cifrovanie, inými slovami inšpiráciu hľadal všade. Ďalšou érou bol vznik muziky v Brezovej, do ktorej vstúpil Petrucha spolu s niektorými členmi z Priepasného. Dovtedy hrával Petrucha len pri tradičných príležitostiach, ale pôsobenie v súbore prinieslo so sebou aj účinkovanie na festivaloch, dokonca sa Petrucha objavil aj vo filme *Svíko Ragan*. Súbor aj vďaka Petruchovi získal na Medzinárodnom folklórnom festivale v anglickom Middlesbrough hlavnú

Ján Petrucha.

cenu. Poslednýkrát vystúpil v roku 1981 na festivale vo Východnej.

Petrucha mal nielen hudbu v krvi, ale aj roľníctvo. V čase jeho mladosti sa aj v jeho rodine pestovalo ovocie vo veľkom množstve a predávali ho vo Viedni a Budapešti. Zem bola Petruchovi blízka, aj keď dospel, len už nebolo na ňu toľko času, keďže hrával na svadbách. Ako vysvetlil Peter Obuch, pred druhou svetovou vojnou sa konali svadby nielen v sobotu, ale aj počas týždňa a trvali aj niekoľko dní. Keď bola sezóna svadieb - jeseň a fašiangy - bol Petrucha teda veľmi zaneprázdnený, takže mu s gazdovaním pomáhala jeho manželka Judita, ktorú si zobral ako dvadsaťšesťročný. Navyše bol aj vášnivý včelár, práve k včelám smerovali jeho prvé kroky z odohratej svadby. Okrem toho mali aj dojnice a holubov. Jeho koníčkom boli aj mlátačky.

Tieto dva svety sa prelínali v Petruchovom živote. Žil pre svoju zem a zároveň pre hudbu, obe ho obdarovávali, ale do oboch musel najskôr niečo vložiť, aby to vzklíčilo, rástlo a bujnelo. To, čo dostal do vienka, dokázal rozvíjať, nepýtal sa prečo, bolo to pre neho prirodzené a už v ňom zakorenené výchovou. To, čo sa urodí na pôde, má plody už v priebehu najbližších rokov, ale to, čo v sebe pestoval Petrucha rokmi ako muzikant, zostalo aj po jeho smrti, lebo sa stal hudobným vzorom aj pre iných a jeho nasledovními sú aj muzikanti z Janštovej muziky, ktorí zároveň robili počas podujatia hudobné vystupy.

-ivana-

Zájazd seniorov na Moravu

V sobotu 6. júna 2015 JDS v Priepasnom spolu s Klubom dôchodcov Polianka v počte 49 sa vydali na autobusový zájazd na Moravu. Konkrétne do jej hlavnej metropoly, mesta Brna. Cieľom cesty boli dve významné miesta. Prvým bol hrad Špilberk, týčiaci sa na vyvýšenom mieste nad mestom. Dozvedeli sme sa, že hrad bol vybudovaný v 13. storočí Přemyslom Otakárom II. ako opora panovníckej moci na Morave. Na hrade príležitostne prebývali českí králi a moravskí markrabati (buď titul vládcu závislého územia, alebo vysoký šľachtický titul). Súčasťou hradu je i tzv. „žalár národov“ (najťažšie väzenie rakúskej monarchie). Tu sme osobne spoznali podmienky života väzňov v obávanom väzení. Sympatická sprievodkyňa nás previedla kazematami (podzemné chodby hradov či pevností), kde v kôbkách trpeli najhorší kriminálnici, ale aj do severného krídla hradu do ukázkových ciel politických väzňov, či to boli uhorskí jakobíni, talianski vlastenci, alebo poľskí revolucionári. Časť prehliadky je venovaná aj roku 1939, kedy gestapo tu vážnilo výkvet brnenskej inteligencie. Z rozprávania sprievodkyne, ale aj z toho, čo sme videli (rôzne mučiarne a pod.), chodila zima po chrbát. V kazematách bola teplota iba 13 °C. Vonku však bolo príjemných 27 °C.

Po tejto smutnej prehliadke sme odišli na druhé miesto našej cesty a to na Brnenskú priehradu. Tu sme o 13,00 hod. spoločne nasadli na vyhlídkovú plavbu, ktorá trvala takmer tri hodiny. Lode, ktoré tu premávajú, slúžia zároveň ako pravidelná linková doprava. Na trase je desať zastávok. Okolie priehrady je posiate chatármi v lesoch a majitelia využívajú túto prepravu. Lode premávajú ticho, lebo sú poháňané elektrickou energiou z batérií, čo sú dobíjané solárnym zariadením. Kto chcel, mohol sedieť na hornej palube. Komu prekážalo slnko, sedel v podpalubí. Loď sa otáčala na spiatočnú cestu pri dedine s názvom Veverská Bítýška a plavila sa okolo majestálného hradu Veveří.

Okolo 16,00 nasledovala spiatočná cesta autobusom. Poslednou zastavkou bola Myjava, reštaurácia „Pub na konci sveta“. Tu nás čakala večera a spoločné posedenie pri chladenom pívku. Každý unavený, ale obohatený o nové zaujímavosti, sa šťastný vrátil do svojho domova. Vďaka patrí organizátorom za JDS Priepasnú p. Vladislavovi Valihorovi a Ing. Štefanovi Vičíkovi za Polianku, ale aj šoférovi autobusu p. Konečnému, ktorý nás bezpečne viezol a hlavne šťastne doviezol do našich domovov.

Výbor JDS Priepasný

Muzigantské Priepasné

Folklorný sviatok, tohtoročné Muzigantské Priepasné, ktorého program je vyvrcholením hudobného a tanečného tábora s vyučovaním ľudového tanca a hudby v kontexte miestnej hudobnej tradície.

KOPANIČIAR 18.8.2015

cie a tradičnej kultúry sa uskutoční v sobotu, 22. augusta 2015 v amfiteátri pri OcÚ Priepasná a predchádza mu aj Muzigantská škola a Škola tančenia.